

Seat No.	
----------	--

All Subjects (Part - II) Degree Examination, 2013

ENVIRONMENTAL STUDIES (Compulsory)

Sub. Code : 58367 / 51077 / 58368 / 58395

Day and Date : Sunday, 21 - 04 - 2013

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat and well labelled diagrams wherever necessary.

Q1) Answer any two of the following. [10]

- a) Energy pyramids
- b) Public awareness
- c) Nuclear energy

Q2) Give salient features of Environment Protection Act, 1986 of India. [10]

OR

Give causes and effects of ozone layer depletion.

Q3) Describe energy flow in the ecosystem with suitable model. [10]

OR

Explain causes and effects of global warming.

Q4) Write short notes on (any four) : [20]

- a) Biomass energy
- b) watershed management
- c) Soil erosion
- d) Man- wildlife conflict
- e) Consumerism and waste products
- f) Sustainable development.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न लिहणे गरजेचे आहे.
 २) प्रश्नांच्या उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) जरूरी असेल तिथे आकृती काढणे आवश्यक आहे.

प्र1) खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

- अ) उर्जेचा मनोरा
 ब) जनजागृती
 क) अण्विक उर्जा

प्र2) भारतीय पर्यावरण संरक्षण कायदा १९८६ मधील प्रमुख तरतुदी सांगा. [10]

किंवा

आझोन थराच्या क्षयाची कारणे आणि परिणाम सांगा

प्र3) परीसंस्थेतील उर्जा वहनाच्या प्रक्रियेची प्रतिकृतीद्वारे माहिती लिहा. [10]

किंवा

वैश्विक तापमानवाढीची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

प्र4) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]

- अ) जैववस्तुमानीय उर्जा
 ब) पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन
 क) मृदेची धूप
 ड) मानव - वन्यजीव संघर्ष
 ई) अति उपभोग आणि टाकाऊ पदार्थ
 फ) शास्वत विकास.

Seat No.	
----------	--

Law, BCA, BBA, BSW (Part - II) (Semester - IV)
(Annual) Examination, 2013

ENVIRONMENTAL STUDIES (Compulsory)

Sub. Code : 43950 / 43920 / 39279 / 46347

Day and Date : Sunday, 21 - 04 - 2013

Total Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Select correct answer from the given alternatives. [10]

- i) The Greenhouse effect is associated with
 - a) Grassland
 - b) Greenhouses
 - c) Carbon dioxide
 - d) Cultivated green fields.
- ii) Tropical forests occur in India in
 - a) Jammu & Kashmir
 - b) Rajasthan
 - c) Kerala & Assam
 - d) No where
- iii) The largest number of species on earth belongs to
 - a) Fungi
 - b) Angiosperms
 - c) Insects
 - d) Reptiles
- iv) Which one of the following is an abiotic component of ecosystem ?
 - a) Bacteria
 - b) Plants
 - c) Humus
 - d) Fungi
- v) Ozone gas measurement is done in _____.
 - a) Dobson
 - b) Sobson
 - c) Ozone meter
 - d) Ozone intensifier.
- vi) A primary succession on bare rock starts with
 - a) Lichen
 - b) Herbs
 - c) Trees
 - d) Animals
- vii) Food chains are part of
 - a) energy pyramids
 - b) energy cycles.
 - c) food webs
 - d) Prey- predator relationship.

P.T.O.

- viii) CFC gas is used in
- a) Refrigerators
 - b) Incinerator
 - c) Oven
 - d) Automobiles.
- ix) Red data book is published by
- a) WWF
 - b) IUCN
 - c) UNO
 - d) Earthlife
- x) Which of the following place is affected by chemical weathering ?
- a) Thar Desert
 - b) Tibetean platue
 - c) Leh
 - d) Shiwalik Hills.

Q2) Answer any three of the following [15]

- A) Explain the multidisciplinary nature of environmental science.
- B) What are the effects of over exploitation of mineral resources ?
- C) What is desertification ? Explain in detail.
- D) Which are the types of biodiversity ?
- E) Explain the major aspects of Environmental Protection Act.

Q3) Write short notes on any three : [15]

- A) Forest ecosystems.
- B) Ecological pyramids.
- C) Causes and effects of water pollution.
- D) Solid waste management.
- E) Urban problems related to energy.

Q4) Discuss in detail phenomenon of global warming [10]

OR

What are the different threats to the biodiversity ? Explain in detail.

Q5) Explain in detail about Western Ghat as a biodiversity region. [10]

OR

Give structure & Function of pond ecosystem.

Q6) Explain the importance of forest resources. Also discuss about problems related to forest [10]

OR

Give importance & methods of rain water harvesting

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य उत्तर निवडा

[10]

- १) हरितगृह परिणाम ही संकल्पना खालीलपैकी या घटकाशी संबंधित आहे.

अ) गवताळ प्रदेश	ब) हरितगृहे
क) कार्बन डायऑक्साइड	ड) तयार केलेली हरित शेते.
- २) भारतात उष्णकटिबंधीय वने येथे आहेत.

अ) जम्मू आणि काश्मिर	ब) राजस्थान
क) केरळ आणि आसाम	ड) कोठेही नाही.
- ३) पृथ्वीवर सर्वात जास्त प्रजातींची संख्या यांची आहे.

अ) बुरशी	ब) सपुष्प वनस्पती
क) किटक	ड) सरिसृप
- ४) खालीलपैकी कोणता अजैविक घटक परिसंस्थेमध्ये असतो.

अ) सुक्ष्मजीव	ब) वनस्पती
क) हयुमस	ड) बुरशी
- ५) ओझोन वायूचे मोजमाप यामध्ये करतात

अ) डॉबसन	ब) सॉबसन
क) ओझोन मिटर	ड) ओझोन इन्टेन्सिफायर
- ६) खडकावर सुरू झालेला प्राथमिक उन्नतीक्रम यांपासून सुरू होतो.

अ) कवक	ब) झुडुपे
क) झाड	ड) प्राणी
- ७) अन्नसाखळी हा यांचा भाग आहे.

अ) ऊर्जेचा मनोरा	ब) ऊर्जेचे चक्र
क) अन्न जाळे	ड) भक्ष्य-भक्षक संबंध
- ८) सीएफ्सी वायूचा वापर यामध्ये करतात

अ) शीतकपाटे	ब) कचरा जाळणारी भट्टी
क) भट्टी	ड) मोटारगाड्या

- ९) 'रेड डाटा बुक' प्रकाशित करणारे हे आहेत.
 अ) डब्लु डब्लू एफ
 ब) आय यु सी एन
 क) युनो
 ड) अर्थलाईफ
- १०) खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी रासायनिक क्षरणाचा परिणाम झाला आहे ?
 अ) थरचे वाल्वंट
 ब) तिबेटचे पठार
 क) लेह
 ड) शिवालिक टेकडी.
- प्र2) खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. [15]
 अ) पर्यावरणशास्त्राचे बहुविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) खनिज संसाधनाच्या अतिवापराचे परिणाम कोणते ?
 क) वाल्वंटिकरण म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.
 ड) जैवविविधतेचे प्रकार कोणते ?
 इ) पर्यावरण संरक्षण कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र3) टीपा लिहा (कोणतेही तीन) [15]
 अ) जंगल परिसंस्था
 ब) परिस्थितीकीय मनोरे
 क) जलप्रदुषणाची कारणे आणि परिणाम
 ड) धनकचरा व्यवस्थापन
 इ) ऊर्जेसंबंधीच्या शहरी समस्या
- प्र4) जागतिक तापमानवाढीची संकल्पना दीर्घ स्वरूपात स्पष्ट करा. [10]
 किंवा
 जैवविविधतेसंबंधित असणारी विविध संकटे कोणती ते स्पष्ट करा.
- प्र5) पश्चिम घाट : एक समृद्ध जैवविविधतेचा प्रदेश ही संकल्पना स्पष्ट करा. [10]
 किंवा
 तळे परिसंस्थेची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- प्र6) जंगल संसाधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा. तसेच जंगलांशी संबंधित समस्यांची चर्चा करा. [10]
 किंवा
 पर्जन्य जल संचयनाचे महत्त्व आणि त्यांच्या पद्धती कोणत्या ते लिहा.

Seat No.	
----------	--

**B.A. B.Com. (I.T.) BBA, BSW, B.Sc (Bio Tech), B.Sc (Sugar Tech), B.Sc (I.T.),
BID, B.A, B.Ed., BDFC, BFTM, B.Des. Law Examination, April-2014
ENVIRONMENTAL STUDIES (Compulsory) (Old)**

Day and Date : Sunday, 20 - 04 - 2014**Total Marks : 70****Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.**

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Select correct answer from the given alternatives. [10]

- a) World Vasundhara Day is celebrated every year on
 - i) 22nd April
 - ii) 27th March
 - iii) 15th January
 - iv) 16th March
- b) Approximate percentage of oxygen in air is
 - i) 20
 - ii) 21
 - iii) 25
 - iv) 30
- c) In the ecosystem, plants acts as
 - i) Decomposers
 - ii) Producers
 - iii) Secondary Consumers
 - iv) None of the above
- d) Following type of pyramid is always upright.
 - i) Pyramid of Biomass
 - ii) Pyramid of numbers
 - iii) Pyramid of Energy
 - iv) None of the above
- e) The primary cause of acid rain around the world is
 - i) Carbon dioxide
 - ii) Sulphur dioxide
 - iii) Carbon monoxide
 - iv) Ozone
- f) Which one of the following is an abiotic component of the ecosystem?
 - i) Bacteria
 - ii) Plants
 - iii) Humus
 - iv) Fungi
- g) The largest reservoir of Nitrogen of our planet is
 - i) Ocean
 - ii) Atmosphere
 - iii) Soil
 - iv) Fossil fuels

- h) In the ozone layer depletion which chemical plays a key role.
- i) Sulphur dioxide
 - ii) Nitrous oxide
 - iii) Chlorine
 - iv) Fluorine
- i) Which of the following is a nonpoint source of water pollution?
- i) Factories
 - ii) Sewage treatment plants
 - iii) Urban and semi urban lands
 - iv) All of the above
- j) Which of the following is not a marine pollutant?
- i) Oil
 - ii) Plastic
 - iii) Dissolved Oxygen
 - iv) All of the above

Q2) Answer any three of the following : [15]

- a) What are pollutants? Explain the sources of air pollution.
- b) Explain the term Acid rain.
- c) Explain the impacts of solid waste pollution on the environment.
- d) What is point source of pollution? Explain with an example.
- e) What is the role of Environmental legislation?

Q3) Write short notes on any three : [15]

- a) Environmental Ethics
- b) Ecological Succession
- c) Biodiversity Conservation
- d) Wasteland management
- e) Population Explosion

Q4) What is Global Warming? Explain its causes and effects. [10]

OR

What are the causes and effects of Ozone layer depletion?

Q5) What is Energy crisis? Discuss the urban problems related to energy consumption in detail. [10]

OR

What is Food Chain? Explain the structure and function of ecosystem?

Q6) What is Soil pollution? Explain its causes and effects. [10]

OR

Discuss the methods of water conservation? What is Rain water Harvesting?

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न लिहीणे गरजेचे आहे.
- 2) प्रश्नाच्या उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी योग्य पर्याय लिहा.

[10]

- अ) प्रतिवर्षी जागतिक वसुंधरा दिन या दिवशी साजरा करतात.
 - i) 22 एप्रिल
 - ii) 27 मार्च
 - iii) 15 जानेवारी
 - iv) 16 मार्च
- ब) हवेतील प्राणवायूचे प्रमाण साधारणतः शेकडा
 - i) 20
 - ii) 21
 - iii) 25
 - iv) 30
- क) परिसंस्थेमध्ये वनस्पती हे कार्य करतात.
 - i) विघटक
 - ii) उत्पादक
 - iii) द्वितीय भक्षक
 - iv) वरीलपैकी एकही नाही
- ड) खालीलपैकी कोणता परिस्थितिकीय मनोरा नेहमी सरळ असतो ?
 - i) जैववस्तुमानाचा मनोरा
 - ii) जीवसंख्येचा मनोरा
 - iii) ऊर्जेचा मनोरा
 - iv) वरीलपैकी एकही नाही
- इ) जगभरामध्ये आम्ल पर्जन्यास कारणीभूत हा घटक आहे.
 - i) कार्बन डायऑक्साईड
 - ii) सल्फर डायऑक्साईड
 - iii) कार्बन मोनॉक्साईड
 - iv) वरीलपैकी एकही नाही
- फ) खालीलपैकी कोणता परिसंस्थेतील निर्जिव घटक आहे.
 - i) सूक्ष्मजीव
 - ii) वनस्पती
 - iii) ह्युमस
 - iv) कवक
- य) आपल्या ग्रहावरील नत्राचा सर्वात मोठा साठा
 - i) महासागरात
 - ii) वातावरणात
 - iii) मातीत
 - iv) जीवाश्म इंधनात
- र) ओझोन थराच्या क्षयामध्ये कोणता घटक मुख्य भूमिका पार पाडतो ?
 - i) सल्फर डायऑक्साईड
 - ii) नायट्रस ऑक्साईड
 - iii) क्लोरिन
 - iv) फ्लुरीन
- ल) खालीलपैकी कोण जलप्रदूषणाचा विकेंद्रीय स्रोत आहे.
 - i) कारखाने
 - ii) सांडपाणी प्रक्रिया प्रकल्प
 - iii) शहरी व निमशहरी जमिनी
 - iv) वरीलपैकी सर्व

A – 597

Total No. of Pages : 2

Seat No.	
----------	--

**B.A. B.Com. (I.T.), B.B.A, B.S.W, B.Sc (Bio -Tech.), B.Sc (Sugar Tech .),
B.Sc (I.T.), B.I.D, B.A. B.Ed., B.D.F.C, B.F.T.M, B.Des., Law (Part - II)
Examination, April - 2014**

ENVIRONMENTAL STUDIES (Compulsory) (New)

Day and Date : Sunday, 20 - 04 - 2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any two of the following : [10]

- a) Discuss conservation of biodiversity.
- b) Give structure of pond ecosystem.
- c) Distinguish between renewable and nonrenewable resources with examples.

Q2) Give effects and control measures of water pollution. [10]

OR

What are natural resources? Explain forests as natural resource.

Q3) Give causes and effects of acid rain and ozone depletion. [10]

OR

Discuss urban problems related to energy consumption.

Q4) Write short notes on any four : [20]

- a) Food chain
- b) Rain water harvesting
- c) Drought
- d) Human rights
- e) Green house effect
- f) Public awareness

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न लिहणे गरजेचे आहे.
- 2) प्रश्नाची उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

- अ) जैवविविधता संवर्धना विषयी चर्चा करा.
- ब) तळे परिसंस्थेची संरचना सांगा.
- क) पुनर्निर्मितीक्षम आणि अपुनर्निर्मितीक्षम संसाधनामधील फरक उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.2) जलप्रदुषणाचे परिणाम आणि उपाय सांगा. [10]

किंवा

नैसर्गिक संसाधन म्हणजे काय? 'जंगल' - नैसर्गिक संसाधन स्पष्ट करा.

प्र.3) आम्ल पर्जन्य आणि ओझोनचा क्षय यांची कारणे व परिणाम सांगा. [10]

किंवा

ऊर्जेसंबंधीच्या नागरी समस्या याविषयी चर्चा करा.

प्र.4) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]

- अ) अन्नसाखळी
- ब) पर्जन्य जल संचयन
- क) दुष्काळ
- ड) मानवी अधिकार
- इ) हरितगृह परिणाम
- फ) जनजागृती